

Universitatea Tehnică a Moldovei

**RĂSPUNDEREA CIVILĂ DELICTUALĂ ȘI
FUNCTIILE ACESTEIA**

Masterand: Tîpa Galina

Conducător: conf. univ., dr. Bostan Ina

Chișinău, 2020

ADNOTARE

Tipa Galina, „Răspunderea civilă delictuală și funcțiile acesteia”. Teză de master, Chișinău, 2020.

Structura tezei este următoarea: Introducere, patru capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 161 numiri, 104 pagini text de bază.

Cuvinte-cheie: răspundere, faptă ilicită, prejudiciu, subiectivă, obiectivă.

Scopul și obiectivele lucrării: Lucrarea își propune ca scop, cercetarea complexă și multilaterală a instituției răspunderii delictuale, prin determinarea naturii sale juridice, a locului și importanței sale în ansamblul răspunderii juridice civile, a condițiilor, funcțiilor, evidențierea și cercetarea varietăților răspunderii delictuale, prin prisma legislației Republicii Moldova în raport cu cea străină. Totodată, scopul lucrării rezidă în elucidarea noilor aspecte ce privesc răspunderea civilă delictuală, formularea concluziilor și a recomandărilor.

Atingerea scopului propus implică realizarea următoarelor **obiective:** analiza științifică și determinarea nivelului de reglementare a instituției răspunderii delictuale; fundamentarea teoretică a conceptului de răspundere civilă delictuală și stabilirea locului acestei instituții în ansamblul răspunderii juridice civile; identificarea și analiza amplă a condițiilor și a funcțiilor acesteia; determinarea și analiza amplă a modalităților răspunderii civile delictuale; analiza practicii și jurisprudenței ce au ca obiect răspunderea delictuală; formularea concluziilor și recomandărilor.

Noutatea și originalitatea științifică a prezentei teze este determinată de scop și obiective, ce derivă din modalitatea de tratare a subiectului, din însăși natura obiectului studiat. Cercetarea efectuată se axează pe identificarea studiilor și lucrărilor de specialitate în această materie. Totodată noutatea lucrării derivă din analiză complexă a răspunderii delictuale, prin operațiuni de generalizare, abstractizare și sistematizare a condițiilor, funcțiilor, scopului și varietăților răspunderii delictuale- ca formă a răspunderii juridice civile.

Metodologia de cercetare. La efectuarea studiului științific au fost utilizate următoarele metode: metoda istorică, metoda logică, metoda analizei sistemice, metoda examinării, metoda sintezei, metoda normativă.

Rezultatele obținute în rezultatul cercetării. În procesul de cercetare au fost obținute următoarele rezultate: studiu complex al doctrinei și a cadrului normativ ce vizează răspunderea delictuală; analiza fundamentului teoretic a conceptului de răspundere delictuală; cercetarea comparativă a definițiilor furnizate de doctrină cu privire la răspunderea civilă delictuală; identificarea și sistematizarea scopului, a condițiilor și funcțiilor răspunderii delictuale; identificarea celor mai importante varietăți ale răspunderii civile delictuale; formularea concluziilor teoretice și recomandărilor orientate spre completarea, îmbogățirea doctrinei în acest domeniu.

ANNOTATION

Tipa Galina, „Delictual civil liability and its functions”. Master thesis, Chisinau, 2020.

The thesis's structure is the following: the introduction, four chapters, the general conclusions and recommendations, the bibliography consisting of 161 names, 104 pages of basic text.

Keywords: liability, wrongful act, injury, subjective, objective.

The thesis purpose and objectives: The paper has the *purpose* to make a complex and multilateral research about the institution of tort liability, by determining its legal nature, its place and its importance in the whole of civil legal liability, conditions, functions, highlighting and researching the varieties of tort liability, in the light of the legislation of the Republic of Moldova in relation to the foreign one. At the same time, the aim of the paper lies in elucidating new issues concerning tortious civil liability, drawing conclusions and recommendations.

Achieving the proposed goal involves achieving the following *objectives*: scientific analysis and determination of the regulatory level of the institution of tort liability; the theoretical foundation of the concept of tortious civil liability and the establishment of the place of this institution in the whole of civil legal liability; identification and extensive analysis of its conditions and functions; determination and extensive analysis of the modalities of tortious civil liability; analysis of the practice and case-law relating to tort liability; conclusions and recommendations.

The scientific novelty and originality of this thesis is determined by the purpose and objectives, which derive from the way of dealing with the subject, from the very nature of the object studied. The research carried out focuses on the identification of studies and specialized work in this field. At the same time, the novelty of the work derives from the complex analysis of tort liability, through operations of generalization, abstraction and systematization of the conditions, functions, purpose and varieties of tort liability - as a form of civil legal liability.

Research methodology. The following methods were used in the scientific study: historical method, logical method, systemic analysis method, examination method, synthesis method, normative method.

Results obtained from the research. In the research process, the following results were obtained: complex study of the doctrine and the normative framework aimed at tort liability; analysis of the theoretical basis of the concept of tort liability; comparative research of the definitions provided by the doctrine on tort liability; identification and systematisation of the purpose, conditions and functions of tort liability; identification of the most important varieties of tortious civil liability; the formulation of theoretical conclusions and recommendations aimed at complementing, enriching the doctrine in this field.

CUPRINS

ADNOTARE.....	3
ANNOTATION.....	4
INTRODUCERE	6
1. FENOMENUL RĂSPUNDERII CIVILE DELICTUALE ȘI A FUNCȚIILOR ACESTEIA ÎN CONTEXTUL CERCETĂRILOR JURIDICE.....	10
1.1. Studii doctrinare în materie de răspundere civilă delictuală și a funcțiilor acesteia.....	10
1.2. Cadrul normativ privind reglementarea juridică a răspunderii civile delictuală și a funcțiilor acesteia.....	16
Concluzii la capitolul 1.....	21
2. ASPECTE TEORETICE GENERALE PRIVIND INSTITUȚIA RĂSPUNDERII CIVILE DELICTUALE	23
2.1. Noțiunea răspunderii civile delictuale. Locul și importanța ei în ansamblul răspunderii juridice civile	23
2.2. Temeiurile și condițiile generale ale răspunderii civile delictuale	26
2.3. Funcțiile răspunderii civile delictuale.....	43
Concluzii la capitolul 2.....	47
3. MODALITĂȚILE (FELURILE) RĂSPUNDERII CIVILE DELICTUALE.....	50
3.1. Răspunderea civilă delictuală subiectivă.....	50
3.2. Răspunderea civilă delictuală obiectivă	60
3.3. Alte varietăți ale răspunderii civile delictuale	78
Concluzii la capitolul 3.....	80
4. STUDIU DE CAZ ÎN DOMENIUL RĂSPUNDERII CIVILE DELICTUALE.....	82
Concluzii la capitolul 4.....	100
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	101
BIBLIOGRAFIE	105

INTRODUCERE

Actualitatea și importanța temei investigate. Odată cu dezvoltarea civilizației, atunci, când viața umană și libertatea individului au dobândit cea mai mare valoare, principiul răspunderii pentru faptele ilicite, devine unul din principiile centrale ale realității juridice. Dezvoltarea în condiții normale a vieții sociale, implică necesitatea respectării anumitor norme de conduită, or, fiecare personalitate are o anumită datorie în fața societății, a unei colectivități de oameni, de a înțelege sensul și însemnătatea comportamentului său, în caz contrar, în cazul admiterii încălcării normelor de drept, faptul generează nașterea răspunderii pentru faptele comise. Altfel spus, omul, fiind titular de drepturi și obligații trebuie să conștientizeze întinderea acțiunilor sale, consecințele acestor acțiuni, și necesitatea de a repara prejudiciul cauzat în rezultatul faptelor sale.

Răspunderea juridică civilă este o categorie generală a dreptului și una dintre cele mai importante categorii juridice, fiind totodată un procedeu eficient al mecanismului de protecție în realizarea normelor de drept.

Răspunderea juridică civilă constituie garantul fundamental al drepturilor și libertăților cetățeanului, a ordinii de drept. De aceea, cercetarea instituției răspunderii juridice per general și a răspunderii juridice civile, în special, are un caracter tradițional, fiind întotdeauna actuală, reieșind din importanța sa practică.

Importanța deosebită a răspunderii juridice civile, implicațiile ei de ordin social, i-au făcut loc în marile sisteme filosofice, preocupând pe gânditori ca Platon și Aristotel, Hegel și Kant ș.a.

În doctrină, instituția răspunderii juridice civile, indiferent de forma acesteia, prezintă un interes deosebit. Referindu-ne, la stadiul actual al cercetărilor științifice, evidențiem că, instituția răspunderii civile a fost analizată pe larg în literatura de specialitate autohtonă și străină, atât în cadrul unor lucrări mai ample, cât și în cadrul unor lucrări monografice.

Un argument ce justifică cercetarea noastră, și reflectă importanța acestei instituții, constă în faptul, că această lucrare științifică, are drept fundament, efectuarea unui studiu amplu a răspunderii civile delictuale- ca formă a răspunderii juridice civile, ținând cont de diversitatea formelor acesteia, dimensiunea și importanța ei. Cercetarea răspunderii civile delictuale, ar extinde înțelegerea noastră cu privire la importanța ei și efectul aplicării răspunderii respective asupra comportamentului membrilor societății.

Într-o altă poziție, importanța studierii acestei instituții, rezidă în evidențierea aspectelor novatoare introduse în legislația civilă cu privire la răspunderea delictuală, odată cu modernizarea Codului Civil.

Scopul și obiectivele tezei. Lucrarea are ca scop, cercetarea complexă și multilaterală a instituției răspunderii delictuale- ca formă a răspunderii juridice civile, prin determinarea naturii sale juridice, a locului și importanței sale în ansamblul răspunderii juridice civile, scopului și principiilor de aplicare a acesteia, caracterelor, condițiilor, funcțiilor, evidențierea și cercetarea varietăților răspunderii delictuale, prin prisma legislației Republicii Moldova în raport cu cea străină. Totodată, scopul lucrării rezidă în elucidarea noilor aspecte ce privesc răspunderea civilă delictuală. De asemenea, ne propunem a formula concluzii, în rezultatul investigațiilor efectuate în lucrare, ce ar contribui la îmbogățirea doctrinei în domeniul dat.

Atingerea scopului propus implică realizarea următoarelor *obiective*:

- analiza științifică și determinarea nivelului de reglementare a instituției răspunderii delictuale- ca formă a răspunderii juridice civile, identificarea opiniilor și a teoriilor existente privind subiectul cercetat;

- fundamentarea teoretică a conceptului de răspundere civilă delictuală și stabilirea locului acestei instituții în ansamblul răspunderii juridice civile;

- identificarea și analiza amplă a condițiilor generale ale declanșării răspunderii civile delictuale, ca formă a răspunderii juridice civile;

- evidențierea și analiza funcțiilor răspunderii civile delictuale;

- determinarea și analiza amplă a modalităților răspunderii civile delictuale, identificarea fundamentului, a evoluției acestora, condițiilor generale și speciale declanșării lor, efectelor acestor varietăți de răspundere delictuală;

- analiza practicii și jurisprudenței ce au ca obiect răspunderea delictuală;

- formularea concluziilor și recomandărilor.

Noutatea științifică a rezultatelor obținute este determinată de scop și obiective, ce derivă din modalitatea de tratare a subiectului, din însăși natura obiectului de cercetare. Instituția răspunderii delictuale, a fost abordată pe larg în diverse articole științifice, doar că, cercetarea a constat în studiul anumitor (câtorva) forme ale acestei categorii de răspundere. Iar, prezenta lucrare, constituie un studiu amplu al doctrinei juridice și a cadrului normativ privind varietățile instituției răspunderii delictuale, mai ales în contextul transformărilor sau a modificărilor intervenite, pe plan legislativ. În prezenta lucrare, autorul înglobează cele mai recente abordări, dezbateri și reglementări normative ce țin de subiectul respectiv.

Deci, în procesul de cercetare au fost obținute următoarele *rezultate*:

- a fost realizat un studiu complex al doctrinei și a cadrului normativ ce vizează răspunderea delictuală- ca formă a răspunderii civile;

- a fost analizată fundamentarea teoretică a conceptului de răspundere juridică, răspundere juridică civilă, răspundere civilă delictuală;

- au fost supuse cercetărilor comparative definițiile furnizate de doctrină cu privire la răspunderea civilă delictuală;

- au fost identificate și sistematizate scopul, principiile de aplicare, caracterele, condițiile și funcțiile răspunderii delictuale- ca formă a răspunderii juridice civile;

- au fost identificate cele mai importante varietăți ale răspunderii civile delictuale

- au fost formulate concluzii teoretice și recomandări orientate spre completarea, îmbogățirea doctrinei și legislației Republicii Moldova în acest domeniu.

Metodologia de cercetare. Pe parcursul studiului efectuat, autorul a utilizat o serie de metode ce au facilitat procesul de cercetare și percepția conceptelor fundamentale ale temei studiate. Au fost utilizate de către autor următoarele metode de cercetare: metoda istorică, metoda logică, metoda analizei sistemice, metoda examinării, metoda sintezei, metoda normativă.

Problema științifică soluționată constă în elaborarea instrumentarului de identificare și fundamentare științifică a conceptului răspunderii delictuale – ca formă a răspunderii juridice civile, evidențierea acesteia în ansamblul răspunderii juridice și a răspunderii juridice civile, evidențierea ultimelor modificări și completări operate în acest domeniu.

Importanța teoretică a lucrării este determinată de noutatea sa științifică, actualitatea și concluziile generale formulate. Astfel, importanța tezei rezidă și în modul de analiză a temei, precum și, abordarea și explicarea, dintr-o perspectivă diferită, a conceptului de răspundere juridică civilă și a răspunderii delictuale, ca formă a primei. Concluziile și recomandările enunțate în teză, vor permite dezvoltarea anumitor direcții în știință, legislație și practică.

Sumarul compartimentelor lucrării. Prezenta lucrare este condiționată de scopurile și sarcinile cercetării. Lucrarea debutează cu introducerea, fiind structurată în patru capitole divizate în subcapitole, urmate de concluzii generale și recomandări, lista bibliografică.

Partea introductivă a lucrării constituie argumentarea științifică a temei cercetate, realizată prin expunerea actualității și importanței temei investigate, gradului de cercetare, scopului și obiectivelor propuse spre realizare.

În capitolul 1 – „**Fenomenul răspunderii civile delictuale și a funcțiilor acesteia în contextul cercetărilor juridice**” se face analiza detaliată a instituției răspunderii delictuale, ca formă a răspunderii civile, reflectată în lucrările doctrinarilor autohtoni, ruși, români și din alte state, precum și a cadrului normativ ce reglementează instituția răspunderii civile delictuale.

În capitolul 2- „**Aspecte teoretice generale privind instituția răspunderii civile delictuale**” s-a efectuat cercetarea, pornind de la definirea instituției răspunderii civile delictuale, efectuarea unei comparații a definițiilor sugerate de doctrină, fiind formulată în acest sens o definiție proprie a conceptului de răspundere civilă delictuală. Totodată ne-am propus a scoate în evidență locul și importanța răspunderii delictuale în ansamblul răspunderii civile, funcțiile

acesteia, condițiile generale necesare declanșării răspunderii civile delictuale.

În capitolul 3- **„Modalitățile (felurile) răspunderii civile delictuale”** sunt analizate varietățile răspunderii delictuale conform clasificării date de doctrină, prin evidențierea fundamentului fiecărui tip de răspundere, a condițiile necesare declanșării răspunderii, efectelor acesteia, reieșind din literatura de specialitate și cadrul normativ ce reglementează subiectul dat. Fiind adepții clasificării varietăților răspunderii civile delictuale, în: răspundere delictuală obiectivă și subiectivă, în prezentul capitol sunt analizate detaliat

În capitolul 4- **„Studiu de caz în domeniul răspunderii civile delictuale”** au fost expuse rezultatele cercetării și/sau aplicabilității răspunderii delictuale în practică. Modalitatea de funcționare a acestei instituții în cazuri practice, totodată fiind cercetate în detaliu cazuri practice ce au ca obiect răspunderea delictuală, prin prisma soluțiilor adoptate de instanțele judecătorești naționale.

Lucrarea finalizează cu formularea concluziilor generale și a recomandărilor, ce reprezintă o sinteză și generalizare a argumentelor, tezelor și constatărilor efectuate pe parcursul lucrării, a principalelor rezultate a investigațiilor științifice, îndreptate spre completarea și îmbogățirea doctrinei în acest domeniu.

BIBLIOGRAFIE

A. Referințe bibliografice în limba română

1. ALBU, Ioan, URSA, Victor. *Răspunderea civilă pentru daunele morale*. Cluj-Napoca: Ed. Dacia, 1979.
2. ALEXANDRESCU, Dimitrie. *Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român*. Vol. V, Iași, 1898.
3. ANGHEL, Ion, M., DEAK, Francisc, POPA, Marin, F. *Răspunderea civilă*. București: Ed. Științifică, 1970.
4. ANGHENI, Smaranda, URS, Iosif. *Drept civil. Drepturi reale. Teoria generală a obligațiilor*. Vol.II. București: Oscar Print, 2000.
5. ARAMĂ, Elena. *Teoria Generală a Dreptului*. Chișinău: Cartier, 2004.
6. AVORNIC, Gheorghe. ș.a. *Teoria Generală a dreptului*. Chișinău: Ed.Cartier juridic, 2004. ISBN 9975792758, 9789975792752.
7. BAEȘ, Sergiu, ROȘCA, Nicolae. *Drept civil. Partea generală, persoană fizică, persoană juridică*. Chișinău: FEP "Tipografia Centrală", 1997. ISBN 997592316X 9789975923163.
8. BAIEȘ, S., MÎȚU, Gh., CAZAC, O. *Teoria generală a obligațiilor*. Chișinău: Universitatea de Stat din Moldova. Fac. de Drept. Catedra Drept Civil, 2015. ISBN 978-9975-53-458-1.
9. BAIEȘ, S., VOLCINSCHI, V., BĂIEȘU, A., CEBOTARI, V., CREȚU, I. *Drept civil. Drepturile reale. Teoria generală a obligațiilor*. Vol.II. Chișinău: Cartier juridic, 2005.
10. BALTAG, Dumitru. *Teoria răspunderii și responsabilității juridice*. Chișinău: F.E.P. Tipografia Centrală, 2007. ISBN 978-9975-920—49-0.
11. BANCIU, M. Principiul exercitării drepturilor civile numai în scopurile în vederea cărora au fost recunoscute de lege. In: *Contribuția practicii judecătorești la dezvoltarea principiilor dreptului civil român*, Vol.II, București, Ed. Academiei, 1978.
12. BARAC, Lidia. *Răspunderea și sancțiunea juridică*. București: Ed. Lumina Lex, 1997. ISBN 973-588-013-x.
13. BLOȘENCO, Andrei. *Răspunderea civilă delictuală*. Chișinău: Editura Arc, 2002, Tipografia Centrală, ISBN 9975-61-207-5.
14. BOILA LACRIMA, Rodica. *Răspunderea civilă delictuală obiectivă*. București: Ed. C.H. Beck, ISBN 978-607-18-0395-7.

15. BRUMĂ, Sorin. *Evoluția reglementărilor în materia răspunderii juridice civile delictuale*. Chișinău: Universitatea de Stat din Moldova, Ed. Grafema Libris, 2014.
16. CHIBAC, Gheorghe, BĂIEȘU Aurel, ș.a. *Drept civil. Contracte și succesiuni*. Chișinău: Editura Cartier, 2012. Vol.III. ISBN 978-9975-79-620-0.
17. CHIRTOACĂ, Leonid. *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*. Chișinău: Institutul de Cercetări Juridice și Politice, Tipografia Print Caro, 2015. ISBN 978-9975-3043-1-3.
18. Codul administrativ al Republicii Moldova: nr. 116 din 19.07.2018. In: *Monitorul Oficial al R. Moldova*, nr. 309-320, art.466, în vigoare din 01.04.2019.
19. Codul civil al Republicii Moldova: nr.1107- XV din 06.06.2002, In: *Monitorul Oficial al R.Moldova*, nr.66-75 art.132 din 01.03.2019.
20. Codul Civil al României aprobat prin Legea nr.287/2009 din 25.06.2009, În: *Monitorul Oficial al României, Partea I*, nr. 409 din 10 iunie 2011.
21. Codul de procedura civilă al RM: nr. 225-XV din 30.05.2003. In: *Monitorul Oficial al R. Moldova*, nr.285-294 art.436 din 03.08.2018.
22. Codul muncii al RM, adoptat prin Legea nr. 154-XV din 28.03.2003. In: *Monitorul Oficial al R. Moldova*, nr. 159-162 art.648 din 29.07.2003.
23. Constituția Republicii Moldova adoptată prin Legea de la 29.07.94. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 18.08.1994, nr.1.
24. COSMOVICI, Paul Mircea, CALMUSCHI, Otilia. Reglementarea raportului comitent-prepus și a răspunderii comitenților față de terți în dreptul român. In: *Revista română de Drept*, 1972, nr. 8.
25. COSMOVICI, Paul Mircea. *Contribuții la studiul culpei civile*. București: Ed. Științifică, 1960.
26. COSMOVICI, Paul Mircea. *Premisele pentru elaborarea unei concepții generale cu privire la fundamentul răspunderii de drept economic. Probleme de drept economic*. București: Ed. Academiei, 1980.
27. COSTIN, M. N. Noțiunea de conduită ilicită și criteriile ei de determinare. In: *Revista Română de Drept*, 1970, nr.10.
28. COSTIN, M., MUREȘAN, M., URSA, V. *Dicționar de drept civil*. București: Ed. Științifică și Enciclopedică, 1980.
29. COSTIN, M.N., COSTIN, C.M. *Dicționar de drept civil de la A la Z*. Ed.II-a. București: Ed. Hamangiu, 2000.
30. COSTIN, Mircea. *Răspunderea juridică în dreptul Republicii Socialiste România*. Cluj: Ed. Dacia, 1974.
31. CRAIOVAN, Ion. *Tratat elementar de teoria generală a dreptului*. București: All Beck,

2001.

32. DEAK, Francisc. *Curs de drept civil. Dreptul obligațiilor. Partea I. Teoria generală a obligațiilor*. București: Editura Academiei, 1960.
33. DELEANU, Ion. *Drepturile subiective și abuzul de drept*. Cluj-Napoca: Ed. Dacia, 1988.
34. Dicționarul explicativ al limbii române, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, 1975.
35. DOGARU, I., POPA, N., CERCEL, S. *Bazele dreptului civil*. București: Ed. C.H.Beck, 2008. ISBN 978-973-115-233-2.
36. DORU, P. Pedepșa în lupta contra infraționalismului. Atribute și rol. In: *Revista de drept penal*, nr.1, 1994.
37. DURAC, Gheorghe. *Noul Cod Civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență*. Vol.II. București: Ed. Hamangiu, 2012.
38. ELIESCU, Mihail. Raportul dintre răspunderea contractuală și cea delictuală. Problema cumulului celor două responsabilități. In: *S.C.J*, nr. 1/1963.
39. ELIESCU, Mihail. *Răspunderea civilă delictuală*. București: Ed. Academiei, 1972.
40. GAVRILESCU, Alin-Gheorghe. *Drepturile și obligațiile părintești. Drept român și comparat*. București: Editura Universul Juridic, 2011. ISBN 978-973-127-543-7.
41. GHIMPA, D. Nicolae. *Responsabilitatea civilă, delictuală și contractuală. Studiu de doctrină și jurisprudență*. București: Tirajul A. Iliescu, 1946. ISBN 933411616.
42. GURIN, Corina. *Protecția consumatorilor și răspunderea juridică civilă pentru prejudiciul cauzat de produse defectuoase*. Chișinău: CEP. USM, 2011, 160p. ISBN 978-9975-71-146-3
43. GUZUN, Corneliu. Considerații generale privind răspunderea civilă delictuală obiectivă. In: *Revista științifică a Universității de Stat din Moldova „Studia Universitatis Moldaviae. Seria Științe sociale. Drept*. 2013. ISSN 1814-3199.
44. GUZUN, Corneliu. Răspunderea pentru prejudiciul cauzat de un izvor de pericol sporit. In: *Revista Științifică a Universității de Stat din Moldova*, 2013, nr. 3 (63).
45. HAMANGIU, C., ROSETI-BĂLĂNESCU, I., BAICOIANU, Al. *Tratat de drept civil român*. Vol.II. București: Ed. ALL, 1998.
46. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 6 din 04.07.2005 „Cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a legislației materiale despre încasarea prejudiciului cauzat prin vătămare a integrității corporale sau altă vătămare a sănătății ori prin deces”. In: *Buletinul Curții Supreme de Justiție a RM*, 2005, nr. 12.
47. IONAȘCU, Traian. *Curs de drept civil. Teoria generală a obligațiilor*. București: Ed. Actami, 1990.
48. IONAȘCU, A. Cuvânt înainte. In: *Răspunderea civilă delictuală în proiectul Codului Civil*.

Lucrările colocviului organizat la Cluj, 19 mai 1973.

49. IONAȘCU, Traian, BARASCH, E.A. Răspunderea civilă delictuală. Culpă ca element al răspunderii. In: *Revista Studii și Cercetări Juridice*, nr.1, 1970.

50. JUGASTRU, Călina, Dr. *Repararea prejudiciilor nepatrimoniale*. București: Ed. Lumina Lex, 2001, ISBN.973-588-386-4.

51. Legea concurenței nr. 183 din 11.07.2012. In: *Monitorul Oficial al R.Moldova*, nr.193-197 art.667 din 14.09.2012.

52. Legea contenciosului administrativ nr. 29 din 07.11.1990. In: *Monitorul Oficial al R.Moldova*, nr. 122 din 8 noiembrie 1990.

53. Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală nr. 1585 din 27.02.1998. In: *Monitorul Oficial al R.Moldova*, nr. 38-39 art.280 din 30.04.1998.

54. Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public. Nr. 158 din 04.07.2008. In: *Monitorul Oficial al R. Moldova*, nr. 230232 din 23.12.2008.

55. Legea cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat, nr. 105/1992. In: *Monitorul Oficial al României, Partea I*, nr. 245 din 01 octombrie 1992.

56. Legea fondului cinegetic și a protecției vânatului nr. 103/1996. In: *Monitorul Oficial al României*, nr. 235 din 27.09.1996.

57. Legea nr.171-XIII din 06 iulie 1994 cu privire la secretul comercial, abrogată prin Legea nr.133 din 15.11.2018. In: *Monitorul Oficial al R. Moldova*, nr. 467-479 art. 784 din 14.12.2018.

58. Legea ocrotirii sănătății nr. 411 din 28.03.1995. In: *Monitorul Oficial al R.Moldova*, nr.34 art.373 din 22.06.1995.

59. Legea privind desfășurarea în siguranță a activităților nucleare nr. 111/1996. In *Monitorul Oficial al României*, nr. 267/29.10.1996, modificată și completată prin Legea nr. 16/1998. In: *Monitorul oficial al României*, nr. 8/13.01.1998.

60. Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545 din 25.02.1998. In: *Monitorul Oficial al R.Moldova*, nr. 50-51 din 04.06.1998.

61. Legea privind protecția consumatorilor nr. 105-XV din 13.03.2003. In: *Monitorul Oficial al R.Moldova*, nr.176-181 art.513 din 21.10.2011.

62. Legea securității și sănătății în muncă nr. 186-XVI din 10.07.2008. In: *Monitorul oficial al R. Moldova*, nr.143-144 art.587 din 05.08.2008.

63. LULĂ, Ion. Garanția, fundamentul răspunderii civile a comitentului. In: *Dreptul*, 1995, nr.10-11.

64. LULĂ, L. Observații asupra răspunderii civil-delictuale pentru ruina edificiului. In: *Dreptul*, 2000, nr.3.

65. LUPAN, Ernest. *Răspunderea civilă: în contextul răspunderii juridice*. București: Accent, 2003.
66. LUPU, Gheorghe, LUPU Vasile. Fundamentul și finalitatea răspunderii juridice. In: *Analele Științifice ale Universității A.I. Cuza, Tomul XXXIII, (Seria nouă), Secțiunea „Științe juridice*, Iași, 987.
67. MAN, A. Sistemul departajării între creditor și debitor a suportării prejudiciului cauzat prin culpa lor comună. In: *Revista română de drept*, 1988, nr. 6.
68. MANGU, Florin, I. Funcțiile răspunderii civile în filosofia actualului cod civil. In: *Analele științifice ale Universității „Al. I. Cuza” Iași, Tomul LIX. Științe Juridice*, 2013, Nr. 1.
69. MORAR, Robert. *Sisteme de protecție a consumatorilor*. București: Ed. Lumina Lex, 1999.
70. Ordonanța Guvernului privind protecția consumatorilor nr. 21/1992, modificată și completată prin [Legea nr. 363/2005](#) pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul protecției consumatorilor în vederea respectării angajamentelor asumate de România pentru aderarea la Uniunea Europeană. In: *Monitorul Oficial al României, Partea I*, nr. 1.147 din 19 decembrie 2005
71. Ordonanța Guvernului privind răspunderea producătorilor pentru pagubele generate de produsele defectuoase, nr. 87/2000. In: *Monitorul Oficial al României*, nr. 421/1 sep. 2000.
72. PAUL, Mihail, ZAMFIRA, Mihail. *Acte în Limba Română tipărite în Basarabia (1812-1830)*. București: Ed. Academiei Române, 1993. ISBN 973-27-0333-4.
73. PĂTULEA, Vasile. Contribuții la studiul răspunderii civile delictuale în cazul prejudiciilor cauzate din vătămarea integrității corporale. In: *Revista română de drept*, 1970, nr. 11.
74. POALELUNGI, Mihai, FILINCOVA, Svetlana ș.a., *Manualul judecătorului în cauze civile*. Chișinău, 2013.
75. POP, L., POPA, I.F., VIDU, S.I. *Tratat elementar de drept civil*. București: Ed. Universul Juridic, 2012. ISBN/ISSN: 978-973-127-746-2.
76. POP, L., URSA, F. Contribuția practicii judiciare la stabilirea unor noi criterii și modalități de determinare a întinderii reparației în cadrul răspunderii civile delictuale. In: *Studia Jurisprudentia*, nr. 2/1989.
77. POP, Liviu. *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*. București: Ed. Lumina Lex, 2000.
78. POP, Liviu. *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*. Vol.I, Iași: Ed. Fundației Chemarea, 1993.
79. POP, Octavian. *Despre răspunderea civilă delictuală*. Timișoara: Ando Tours, 1997. ISBN 973-98046-2-4.
80. POPESCU, S. *Teoria generală a dreptului*. București: Lumina Lex, 1998.
81. POPESCU, T. R., PETRE, A. *Teoria generală a obligațiilor*. București: Științifică, 1968.

82. PRICOPE, Paul. *Răspunderea civilă delictuală în reglementarea noului Cod civil, a Codului civil din 1864 și a dreptului European*. București: Editura Hamangiu, 2013.
83. Regulamentul privind modul de cercetare a accidentelor de muncă, aprobat prin hotărârea Guvernului nr. 1361 din 22.12.2005. In: *Monitorul Oficial al R.Moldova*, nr.9-12 art.51 din 20.01.2006.
84. ROMOȘAN, Ioan, Dorel. *Vinovăția în dreptul civil roman*. București: Ed. All Beck, 1999. ISBN 9739435157, 9789739435154.
85. ROSETTI-BĂLĂNESCU, I., BĂICOIANU, Al. *Drept civil român*. vol.II. București: C.H. Beck, 2008.
86. SCHERER, V., PETRESCU, R. Natura și condițiile răspunderii comitentului. In: *Revista Română de Drept*, 1983, nr. 10.
87. STĂTESCU, Constantin, BÂRSAN, Corneliu. *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*. București: Ed. All Beck, ed. III-a, 2000. ISBN 973-655-014-1
88. STĂTESCU, Constantin. *Fapta ilicită cauzatoare de prejudicii, ca izvor de obligații (Răspunderea civilă delictuală)*. București: Universitatea din București, Facultatea de Drept, 1980.
89. TIȚA-NICOLAESCU, Gabriel. Câteva delimitări necesare între răspunderea civilă delictuală și răspunderea contractuală în dreptul privat român. In: *Revista Universul Juridic*. Nr. 11, noiembrie 2016. ISSN 2393-3445.
90. TOMA, Mircea. *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*. București: Ed. Argument, 2000. ISBN 973-98943-4-9.
91. ȚICLEA, A., GHEORGHE, B., TOMA, M. *Drept civil*. București: Lumina Lex, 1997.
92. ȚICLEA, Alexandru. *Răspunderea pentru daune în raporturile de muncă. Teorie și jurisprudență*. București: Ed.Universul juridic, 2014. ISBN 9786066733533.
93. URS, Ilie. Înțelesul noțiunii „prejudiciu de agrement, temei de reparare bănească a daunelor morale”. In: *Dreptul*, 1999, nr. 2.
94. URS, Ilie. Repararea prejudiciului moral în cazul inconștienței totale și definitive a victimei. In: *Dreptul*, 1997, nr.5.
95. URSU, Viorica. Vinovăția – un element esențial al răspunderii civile delictuale în concepția doctrinei naționale și a doctrinelor străine. In: *Universitas Europaea XXI : Știința universitară în contextual integrării europene — Promovarea drepturilor omului în contextul integrării europene: teorie și practică: Conf. șt. teoretico-practică intern.*, Chișinău: U.L.I.M., 2013.
96. VINTILĂ, Gheorghe, FURTUNĂ, Constantin. *Daunele morale. Studiu de doctrină și jurisprudență*. București: Ed. All Beck, Colecția Praxis. ISBN 973-655-157-1.
97. VLACHIDE, P.C. *Repetiția principiilor de drept civil*. vol.II. București: Ed. EuropaNova,

1994.

B. Referințe bibliografice în limba rusă

- 98.** АЛФЕРОВ, А. А. *Права личности и юридическая ответственность*. Автореф. дисс. канд. юрид. наук, Волгоград, 2000.
- 99.** АНТИМОВ, Б.С. *Гражданская ответственность за вред, причиненный источником повышенной опасности*. Москва: Госюриздат, 1952.
- 100.** БЕЗЛЕПКИН, Б.Т. *Возмещение вреда причиненного гражданину судебными органами*. Москва: Юрид. лит. 1979.
- 101.** БЕЛЯКОВА, А.М. *Гражданско-правовая ответственность за причинение вреда. Теория и практика*. М.: Изд-во Моск. ун-та, 1986. ISSN: 0131-8039.
- 102.** Гражданское право. Обязательственное право. Ч.2/Под ред. Залеского Б.Б., Москва: МТК. Восточный экспресс, 1998.
- 103.** ЕГОРОВ, Н. Понятие источника повышенной опасности. In: *Советская юстиция*, 1980, №11.
- 104.** КАЗАНЦЕВ, В. Возмещение морального вреда. In: *Российская юстиция*, 1996, nr.5.
- 105.** КРАСАВЧИКОВ, О.А. *Возмещение вреда причиненного источником повышенной опасности*. Москва: Юрид. Лит, 1966.
- 106.** КУЛАГИН, М.И. Предпринимательство и право: опыт Запада. In: *Избранные труды*. Москва, 1997.
- 107.** МАЙДАНИК, Л. А., СЕРГЕЕВА Н. Ю. *Материальная ответственность за повреждение здоровья*. Москва: Государственное Издательство Юридической литературы, 1962
- 108.** МАЙДАНИК, Л.А. Ответственность за вред, причиненный недееспособными. In *Социалистическая законность*, 1962, nr. 7.
- 109.** МАТВЕЕВ, Г.К. *Вина в советском гражданском праве*. Киев: Изд-во Киевского унив-та, 1955.
- 110.** МАТВЕЕВ, Т.К. *Основание гражданско-правовой ответственности*. Москва: Издательство Юридическая литература, 1970.
- 111.** МЕДВЕДЕВА, Т.М. *Возмещение ущерба причиненного правоохранительными органами*. Саратов: СГУ, 1983.
- 112.** МИХАЙЛИЧ, А.М. *Возмещение потерпевшему от причинение вреда дополнительных расходов. Научный комментарий судебной практики за 1967*. Москва: Юрид. лит., 1968.
- 113.** МИХАЙЛОВ, Р., ПРОКУДИНА, Л. Порядок возмещения ущерба реабилитированных в уголовном судопроизводстве. In: *Социалистическая законность*, 1987, N.8.

114. ПЕСИН, С. В. *Государство как субъект юридической ответственности: теоретико-правовой аспект*. Автореферат дис. кандидата юридических наук : 12.00.01 / Юрид. ин-т МВД РФ. - Москва, 2002.
115. ПОКРОВСКИЙ И.А. *Основные проблемы гражданского права*. Москва: Статут, 1998. ISBN: 978-5-8354-1635-6.
116. ПОЛЯКОВ, И.Н. *Ответственность по обязательствам вследствие причинения вреда*. Москва: Городец, 1998. ISBN 5-89391-024-9.
117. ПРОКУДИНА, Л.А. *Возмещение ущерба причиненного незаконными действиями правоохранительных органов. Научно-практический комментарий*. 2-е изд. Москва: Городец, 1998. ISBN 5-89391-037-0
118. СМИРНОВ, В.Т. *Обязательства возникающие из причинения вреда*. Ленинград: Изд-во Ленингр. ун-та, 1973
119. СУБОТИН, А. Субъекты ответственности за вред, причиненный источником повышенной опасности. In: *Советская юстиция*, 1982, N.12.
120. ТРОФИМОВА, М. П. *Функции юридической ответственности*. Автореф. дисс. канд. юрид.наук.: 12.00.01: Саратов, 2000 209 с. РГБ ОД, 61:01-12/211-Х.
121. ФЛЕЙШИЦ, Е.А. *Обязательства из причинения вреда и из неосновательного обогащения*. Москва: Государственное Издательство Юридической литературы, 1951.
122. ЧЕЧЕТКИНА, З. В. *Имущественная ответственность за вред, причиненный преступлением несовершеннолетних*. Автореф. канд. дисс., Москва, 1972.
123. ШЕВЧЕНКО, Я. Н. *Правовое регулирование ответственности несовершеннолетних*. Отв. ред.: Лановенко И.П. - Киев: Наук. думка, 1976.
124. ШИШКИН, С. Источник повышенной опасности и его виды. In: *Российская юстиция*, 2002, №12.
125. ЭРДЕЛЕВСКИЙ, А. М. Моральный вред: соотношение с другими видами вреда. In: *Российская юстиция*, 1998, nr.6.
126. ЭРДЕЛЕВСКИЙ, А. М. Проблемы компенсации морального вреда в зарубежном и российском законодательстве и судебной практике. In: *Государство и право*, 1997, nr.10.
127. ЯРОШЕНКО, К.Б. *Специальные случаи ответственности за причинение вреда*. Москва, Издательство: Юрид. лит., 1977.

C. Referințe bibliografice în limba franceză, engleză

128. BART, Jean. *Histoire du droit prive. De la chute de l'Empire romain au XIX siecle*. Coll. Domat Droit Prive. Ed.Montchrestien, 1998. ISBN-10 : 2707616583, ISBN-13 : 978-2707616586.
129. BRUN, Philippe. *Responsabilite civile extracontractuelle*. Paris: Elitec, 2005. ISBN:978-2-

7110-2949-5.

130. CAMPPELL, David, HARRIS, Donald, HALSON, Roger. *Remedies in Contract and Tort (Law in Context) 2nd Edition*. Cambridge University Press; 2010. ISBN-10 : 0521606055

131. CARTWRIGHT, John, HESSELINK, Martijn. *Precontractual Liability in European Private Law*. Cambridge University Press, 2009. ISBN 9780511575679.

132. FAIRGRIEVE , Duncan. *State Liability in Tort: A Comparative Law Study*. Oxford University Press; 1st edition, 2003. ISBN-10 : 0199258058.

133. FAURE, Michael. *Tort Law and Economics*. Brussels, Belgium: VHRM, 2009. ISBN 978 1 84720 659 6.

134. INFANTINO, Marta, ZERVOGIANNI, Eleni. *Causation in European Tort Law*. Cambridge University Press, 2017. ISBN 9781108289887.

135. MARKESINIS, B., COESTER, M., ALPA, G., ULLSTEIN, A. *Compensation for Personal Injury in English, German and Italian Law. A Comparative Outline*. Cambridge University Press, New York, 2005.

136. MARTY, Gabriel, RAYNAUD, Pierre. *Droit civil.Tome II - 1er Volume : Les Obligations*. Paris: Editorial Sirey II, 1962.

137. MAZEAUD, H., MAZEAUD, L. *Traite theorique et pratique de la responsabilite civile delictuelle et contractuelle*. Paris 2^e ed., vol. I, 1934.

138. MEURKENS, L., NORDIN, E. *Punitive damages and European Law*.

139. PENNEAU, Jean. *Faute civile et faute penale en materie de responsabilite medicale*. Paris, 1975.

140. STARCK, Boris. *Droit Civil. Obligations. Responsabilite delictuelle*. 3e edition. Paris: Ed. Litec, 1988. ISBN 2711108228 9782711108220.

141. VAN DAM, Cees. *European Tort Law*. Oxford University Press, 2006. ISBN-13: 9780199672264.

142. WEILL, Alex, TERRE, Francois. *Droit civil. Les obligations*. 3e edition Paris: Ed. Dalloz, 1999.

D. Webografie

143. Analiza caracterelor și formelor răspunderii civile delictuale Disponibil: <https://ro.scribd.com/document/396102388/Raspunderea-civila-delictuala>. [citat 21.09.2020]

144. APOSTOL-TOFAN, D. *Drept administrativ*. Vol. II. Disponibil: <http://www.scribt.com/doc/88441897>.

- 145.** BOSTAN, Ina. Sancțiunea – obiect al raportului juridic de răspundere. Teza de doctor. [citată 27.10.2020] Disponibil: http://www.cnaa.md/files/theses/2017/52377/ina_bostan_thesis.pdf.
- 146.** CHIRTOACĂ, Leonid. *Răspunderea civilă delictuală pentru fapta altuia*. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Raspunderea%20civila%20delictuala%20pentru%20fapta%20altuia.pdf.
- 147.** CIOCHINĂ-BARBU, Ioan, conf. univ. dr. *O nouă viziune asupra prejudiciului ca element al răspunderii civile delictuale*. [citată 23.08.2020] Disponibil: http://www.ugb.ro/Juridica/Issue12013/1._O_noua_viziune_asupra_prejudiciului.Ciochina.RO.pdf
- 148.** COJOCARI, Eugenia. *Noțiuni generale privind răspunderea pentru prejudiciile cauzate de animale, edificii și lucruri*. [citată 03.10.2020]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Notiuni%20genereale%20privind%20raspunderea%20pentru%20prejudiciile%20cauzate%20de%20animale.pdf.
- 149.** Directiva (UE) 2016/943 din 8 iunie 2016 privind protecția know-how-ului și a informațiilor de afaceri nedivulgate (secrete comerciale) împotriva dobândirii, utilizării și divulgării ilegale. [citată 10.10.2020]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32016L0943>.
- 150.** Directiva 1999/34/CE a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 85/374/CEE a Consiliului de apropiere a actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre cu privire la răspunderea pentru produse cu defecte. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A1999L0034>.
- 151.** Directiva Consiliului din 25 iulie 1985 de apropiere a actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre cu privire la răspunderea pentru produsele cu defect. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A1985L0374>.
- 152.** DRAGOMIR, Matei. Noțiuni generale privind răspunderea pentru prejudiciile cauzate de animale, edificii și lucruri. In: *Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova*. Nr.X /2010/ISSN 1857-0976. [citată 19.10.2020] Disponibil: <file:///D:/TEZA%20DE%20MASTER/manuale/Notiuni%20genereale%20privind%20raspunderea%20pentru%20prejudiciile%20cauzate%20de%20animale.pdf>.
- 153.** DRAGOMIR, Matei. Noțiuni privind delimitarea între răspunderea civilă delictuală și răspunderea civilă contractuală. In: *Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI RM: științe juridice*, nr. X/2010. ISSN 1857-0976. [citată 27.10.2020] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Notiuni%20privind%20delimitarea%20dintre%20raspunderea%20civila%20delictuala%20si%20raspunderea%20civila%20contractuala%20.pdf.
- 154.** FLORIN, Octavian, Barbu. *Finalitatea răspunderii civile delictuale. Repararea*

prejudiciului.Disponibil:http://nos.iem.ro/bitstream/handle/123456789/1114/6Barbu_Florin.pdf?sequence=1.

155. GHITĂ, Daniel. Raportul dintre răspunderea delictuală și răspunderea contractuală. Disponibil: <https://drept.ucv.ro/RSJ/images/articole/2009/RSJ2/A12DanielGhita.pdf>

156. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 2 din 26.02.2018 de modificare și completare a Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 6 din 04 iulie 2005. Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/db_hot_expl.php.

157. MORARU, Elena. *Esența și funcțiile răspunderii juridice a statului în drept intern*. [citată 01.11.2020]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/178-186.pdf.

158. ROGAC, Andrei. *Repararea prejudiciului pentru pierderea șansei în codul civil modernizat*. [citată 01.10.2020]. Disponibil: <https://lawseconomics.com/2020/04/05/repararea-prejudiciului-pentru-pierderea-sansei-in-codul-civil-modernizat/>.

159. TÎRLEA, Bogdan. *Considerații privind răspunderea civilă delictuală în lumina noului cod civil*. [citată 01.11.2020] Disponibil: http://www.mfinante.ro /static/10/Mfp/revista_nou /2017/Articol_RFPC_02_2017.pdf.

160. TOMA, Mircea. *Răspunderea civilă delictuală în materia concurenței*. Teză de doctor.[citată 19.10.2020]Disponibil:https://www.academia.edu/34302120/TEZA_DE_DOCTORAT_R%C4%82SPUNDEREA_CIVIL%C4%82_DELICTUAL%C4%82_%C3%8EN_MATERIA_CONCUREN%C8%9AEI_form%C4%83_abreviat%C4%83

161. URSU, Viorica. *Vinovăția –condiție inerentă a răspunderii juridice*. Chișinău, 2017. [citată 27.08.2020]. Disponibil:http://www.cnaa.md/files/theses/2017/52381/viorica_ursu_thesis.pdf.